

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ, М. КИЇВ

Малоросійський губернський прокурор, м. Чернігів

(назва фонду)

Фонд № 1504

Опис № 2

(назва опису)

1808–1873 рр.

(крайні дати документів)

ПЕРЕДМОВА

Інститут прокуратури у Російській імперії виник за часів Петра I. У 1722 р. При Сенаті було утворено посади генерал-прокурора та обер-прокурора. Згодом інститут прокурора було введено в усіх місцевих центральних установах.¹ Наприкінці XVIII ст. генерал-прокурору підпорядковувалися усі адміністративні та фінансові установи (в тому числі армія і флот), а також усі чини прокурорського контролю.

Губернського прокурора призначав Сенат за поданням генерал-прокурора. Йому підпорядковувалися усі прокурори та стряпчі губернії.

В обов'язки губернського прокурора входив нагляд за додержанням діючих законів місцевими адміністративними та судовими установами; контроль виконання встановлених правил торгівлі; забезпечення належного утримування в'язнів тощо.²

Губернський прокурор був проміжною інстанцією між місцевими судовими та адміністративними установами й генерал-губернатором, який єдиний мав право остаточного затвердження рішень у тих чи інших судових процесах, щодо яких губернський прокурор мав право лише висловити свою думку.³ Також генерал-прокурору, або у намісницьке, чи губернське правління (від 1802 р. – міністру юстиції) губернський прокурор повідомляв про усі виявлені недоліки в діяльності місцевих адміністративних та судових установ.⁴

В Україні посади Чернігівського губернського прокурора та губернських стряпчих у кримінальних і казенних справах було запроваджено від 1782р.⁵

У 1796р. на базі трьох українських намісництв було створено Малоросійську губернію.⁶ Одночасно було відновлено судочинство на засадах Литовського статуту; було ліквідовано судові палати, верхні земські суди, верхні земські

¹ Полное собрание законов Российской Империи (далі – ПСЗ). – I собр. – СПб. 1830. – Т. VI. – № 3577, 3880, 3950, 4001, 4036. – С. 189, 480, 644, 676, 721

² ПСЗ. – I собр. – СПб. 1830. – Т. XX. – № 14392, пп. 43, 44, 65, 77, 170, 334, 347, 404, 405, 408, 410. – С. 233, 235-236, 244, 267-268, 279-280, 283, 285; ПСЗ. – I собр. – СПб. 1830. – Т. XXII. – № 15996. – С. 149

³ ПСЗ. – I собр. – СПб. 1830. – Т. XXI. – № 15568, 15617. – С. 725, 782

⁴ ПСЗ. – I собр. – СПб. 1830. – Т. XXVII. – № 20553. – С. 397

⁵ ПСЗ. – I собр. – СПб. 1830. – Т. XXI. – № 15229, 15378. – С. 247, 461

⁶ ПСЗ. – I собр. – СПб. 1830. – Т. XXIV. – № 17594, 17634, 17702. – С. 212, 229, 262

розправи, губернські магістрати і прокурорські групи, що діяли при цих установах.⁷

У 1802 р. Малоросійську губернію було розділено на Чернігівську та Полтавську губернії.⁸ Того ж року прокуратура перейшла у відомство новоутвореного Міністерства юстиції.⁹

Таким чином, посада Малоросійського губернського прокурора проіснувала з 1796 по 1802 рр.

У процесі підготовки судової реформи¹⁰ у 1860 р. було впроваджено інститут слідчих, право нагляду за діяльністю яких було надане губернським прокурорам.¹¹

У 1864р. було остаточно затверджено установчі документи реформи, у тому числі статuti кримінального та цивільного судочинства та про покарання, вживані мировими судьями.¹² У 1873 р., під час впровадження у дію Судових статутів 1864 р., Чернігівську губернію було тимчасово приєднано до округу Харківської судової палати. Посаду губернського прокурора було скасовано, його функції передано прокурору Харківської судової палати.¹³ Саме цим пояснюється той факт, що фонд установи початково зберігався у Харкові.

Фонд 1504, *Малоросійський губернський прокурор*, надійшов до ЦДІА УРСР з Чернігівського обласного архіву 1958 р.¹⁴, куди у свою чергу потрапив з Державного архіву Харківської області 1953 р.¹⁵

При роботі з документами фонду необхідно також звертатися до фонду 1957, *Чернігівський губернський прокурор*, оскільки обидва фонди містять документи установ, що наслідували одна одній. У фонді 1957 містяться документальні вкраплення фонду 1504; так само і фонд 1504 містить значні документальні вкраплення фонду 1957.

⁷ ПСЗ. – I собр. – СПб. 1830. – Т. XXIV. – № 17594, п.4. – С.212

⁸ ПСЗ. – I собр. – СПб. 1830. – Т. XVII. – № 20162, 20234, 20406, 20608. – С. 59, 107, 243, 454

ПСЗ. – I собр. – СПб. 1830. – Т. ХУІІІ. – № 21216. – С. 219

⁹ ПСЗ. – I собр. – СПб. 1830. – Т. XVII. – 20406, 20409

¹⁰ Судебная реформа в России//Энциклопедический словарь. – Том XXXI-а. – СПб 1901. – С. 909-912

¹¹ ПСЗ. – II собр. – I отд. – СПб 1862. – Т. XXXV. – № 35890, 35891. – С. 713-724

¹² Судебные уставы 20 ноября 1864 года с изложением рассуждением, на коих они основаны. – Ч. I, II. – СПб 1866. - 122 с.

¹³ ПСЗ. – II собр. – I отд. – СПб 1876. – Т. XLVIII. – № 52240, п. 5. – С. 616

¹⁴ Справа фонду № 1504. – Арк. 1

¹⁵ Справа фонду № 1504. – Арк. 6

Документи фонду відбивають як судочинні й адміністративні процеси в установах Лівобережної України, так і особливості їх діловодства. Здебільшого, це справи про впровадження на місцях змін у судовому законодавстві, прийняття на службу, пересування та звільнення чиновників місцевих судів та адміністративних установ, документи що висвітлюють історію і засоби контролю роботи цих установ, фінансова документація. Загалом, документи фонду відбивають усі сфери діяльності губернського прокурора: від розгляду та винесення пропозицій щодо конкретних кримінальних та цивільних процесів до здійснення контролю над підпорядкованими йому адміністративними та судовими установами, порядком утримання в'язнів, виконанням судових вироків тощо.

Фонд Чернігівського губернського прокурора є неоціненним джерелом інформації з історії вітчизняної адміністративної системи і судочинства, а також інших галузей історичної науки – зокрема, архівознавства та історії діловодства.

Начальник відділу ДАОД

Г. В. Путова

Список скорочень

губ. – губернія

м. – місто

пов. – повіт

с. – село

св. – святий

№ справи	Заголовок справи	Крайні дати документів	Кількість арк.	Примітки
1	Відомості вирішених та невирішених справ місцевих судових установ	1832 р.-1842 р.	1	
2	Рапорт стряпчого Городнянського пов. щодо з'ясування причин арешту дружини та дочки жителя с. Макошине Городнянського пов., Перевислого-Ілюшки І.	9 жовтня 1809 р.	2	
3	Розпорядження Міністра юстиції щодо порядку виконання місцевими судовими установами рішень Сенату та по суті судових справ, які велися на місцях	28 січня - 15 грудня 1816 р.	243	
4	Розпорядження міністра юстиції по суті судових справ, які велися на місцях	23 грудня 1818 р.- 15 грудня 1819 р.	114	
5	Реєстр розпоряджень міністра юстиції, отриманих чернігівським губернським прокурором	1 січня -29 грудня 1819 р.	22	
6	Розпорядження міністра юстиції щодо порядку виконання місцевими судовими установами рішень Сенату, порядку ведення діловодства та по суті судових справ, які велися на місцях	26 грудня 1819 р.- 29 листопада 1820 р.	166	
7	Розпорядження міністра юстиції, департаментів 1-ї експедиції, Частного відділення та ін. департаментів Міністерства юстиції щодо порядку виконання місцевими судовими установами рішень Сенату, порядку ведення діловодства та по суті судових справ, які велися на місцях	13 грудня 1821р.- 20 грудня 1822 р.	146	

№ справи	Заголовок справи	Крайні дати документів	Кількість арк.	Примітки
8	Розпорядження міністра юстиції, департаментів 1-ї експедиції, Частного відділення та ін. департаментів Міністерства юстиції щодо порядку ведення діловодства та по суті судових справ, які велися на місцях	24 грудня 1820 р.- 1 грудня 1821р.	148	
9	Розпорядження міністра юстиції, департаментів 1-ї експедиції, Частного відділення та ін. департаментів Міністерства юстиції щодо порядку ведення діловодства та по суті судових справ, які велися на місцях	28 грудня 1822р.- 8 листопада 1823 р.	146	
10	Реєстр розпоряджень міністра юстиції	3 січня-21 листопада 1822 р.	140	
11	Розпорядження міністра юстиції, департаментів 1-ї експедиції, Частного відділення та ін. департаментів Міністерства юстиції щодо порядку виконання місцевими судовими установами рішень Сенату, порядку ведення діловодства та по суті судових справ, які велися на місцях	24 грудня 1824 р.- 16 грудня 1825 р.	147	
12	Реєстр розпоряджень міністра Юстиції	4 січня-25 грудня 1825 р.	8	
13	Розпорядження міністра юстиції щодо порядку ведення діловодства	1 січня-11 грудня 1826 р.	186	
14	Розпорядження міністра юстиції щодо порядку ведення діловодства та по суті судових справ, які велися на місцях	2 січня-11 грудня 1827 р.	195	

№ справи	Заголовок справи	Крайні дати документів	Кількість арк.	Примітки
15	Рапорти повітових стряпчих щодо справ, які велися на місцях	16 липня-12 грудня 1828 р.	234	
16	Реєстр вхідних документів	11 жовтня-20 грудня 1827 р.	304	
17	Те саме	6 квітня 1821р.-6 квітня 1836 р.	11	
18	Розпорядження міністра юстиції, департаментів 2-ї, 3-ї експедиції, та ін. департаментів Міністерства юстиції щодо порядку ведення діловодства та по суті судових справ, які велися на місцях	10 вересня 1820 р.- 16 грудня 1829 р.	79	
19	Справа за обвинуваченням поміщиками Чернігівського пов. - поручиком Савицьким та його дружиною належних їм селян Гаврилова П. та Нікітіних К. і Є. у зневажливій поведінці	19-20 січня 1828 р.	10	
20	Реєстр розпоряджень міністра юстиції, отриманих чернігівським губернським прокурором	6 січня-3 листопада 1829 р.	3	
21	Реєстр вихідних документів	3 січня-29 грудня 1833 р.	65	
22	Те саме	1 січня-23 грудня 1833 р.	8	
23	Листування з судовими установами інших губерній, рапорти повітових стряпчих щодо справ, які велися на місцях та ін.	27 березня 1835 р.- 19 січня 1837 р.	430	

№ справи	Заголовок справи	Крайні дати документів	Кількість арк.	Примітки
24	Опис справ канцелярії Чернігівського губернського прокурора	1 січня 1835 р.- 6 березня 1878 р.	93	
25	Відомості про в'язнів, утримуваних у місцевих в'язницях	6 січня-30 травня 1836 р.	195	
26	Те саме	8 травня 1836 р.- 18 червня 1837 р.	227	
27	Відомості про в'язнів, утримуваних у місцевих в'язницях	15 січня-жовтень 1836 р.	156	
28	Те саме	5 серпня-2 вересня 1836 р.	139	
29	Те саме	18 квітня -4 серпня 1836 р.	142	
30	Відомості про вирішені та невирішені справи місцевих судових установ	Травень-липень 1836 р.	377	
31	Відомості про в'язнів, утримуваних у місцевих в'язницях	Грудень 1836р.-9 січня 1838 р.	176	
32	Те саме	Березень-7 квітня 1837 р.	219	
33	Алфавітний перелік справ канцелярії Чернігівського губернського Прокурора	5 січня-29 грудня 1837 р.	130	

№ справи	Заголовок справи	Крайні дати документів	Кількість арк.	Примітки
34	Розпорядження міністра юстиції, департаментів 1-го, 2-го та ін. відділень Міністерства юстиції щодо порядку виконання місцевими судовими установами рішень Сенату, ведення діловодства та по суті судових справ, які велися на місцях	23 грудня 1838 р.- 12 грудня 1839 р.	168	
35	Розпорядження міністра юстиції, департаментів 1-го, 2-го та ін. відділень департаменту Міністерства юстиції щодо порядку ведення діловодства та по суті судових справ, які велися на	21 грудня 1839 р.- 22 грудня 1840 р.	221	
36	Алфавітний список осуджених з указанням обвинувачення	7 січня-28 жовтня 1840 р.	156	
37	Справа про представлення стряпчого Чернігівської губ. у кримінальних справах надвірного радника Іовця Г. до нагородження орденом св. Володимира "за 35-річну безпорочну службу"	10 травня-12 квітня 1844 р.	7	
38	Формулярні списки чернігівського губернського прокурора, губернських стряпчих у казенних та кримінальних справах і повітових стряпчих Чернігівської губ. й супровідні документи до них, призначені для пересилки у Міністерство юстиції	14 вересня 1845 р.- 8 грудня 1846 р.	93	
39	Справа про порядок оплати місцевими судовими установами отриманих ними видань Сенату за 1846 р.-1847 р.	31 травня 1845 р.- 28 лютого 1849 р.	230	

№ справи	Заголовок справи	Крайні дати документів	Кількість арк.	Примітки
40	Звітні фінансові документи канцелярії чернігівського губернського прокурора за 1845 р.	23 грудня 1844 р.- 16 січня 1846 р.	37	
41	Відомості про рух справ у місцевих судових установах та про кількість в'язнів, утримуваних у місцевих в'язницях Чернігівської	21 жовтня - 27 листопада 1845 р.	52	
42	Іменні списки в'язнів, які утримувалися у в'язницях при місцевих судових установах Чернігівської губ. та супровідні документи до них	11 лютого - 6 листопада 1845 р.	290	
43	Справа про переміщення по службі та нагородження чиновників місцевих судових установ та дворянських опік Чернігівської губ.	15 травня 1846 р.- 14 травня 1847 р.	573	
44	Справа про запровадження на місцях указу Міністерства юстиції про запровадження нового "Уложения о наказаниях уголовных и исправительных"	26 квітня-22 травня 1846 р.	28	
45	Те саме	15 травня-9 червня 1846 р.	30	
46	Опис справ канцелярії Чернігівського губернського прокурора, переданих у Статистичний комітет	1846р.-27 грудня 1861р.	4	Опис складений після 1918р.

№ справи	Заголовок справи	Крайні дати документів	Кількість арк.	Примітки
47	Відомості про в'язнів, утримуваних у місцевих в'язницях Чернігівської губ.	12-16 грудня 1846 р.	196	
48	Те саме	11-14 лютого 1846 р.	142	
49	Те саме	10 лютого-11 березня 1846 р.	92	
50	Те саме	6 березня -12 квітня 1846 р.	170	
51	Алфавітний перелік справ канцелярії Чернігівського губернського прокурора	6 лютого-23 листопада 1836 р.	76	
52	Відомість про рух справ та кількість в'язнів, утримуваних, утримуваних у в'язниці при Чернігівській палаті кримінального суду	Січень 1846 р.- січень 1847 р.	37	
53	Звітні фінансові документи канцелярії Чернігівського губернського прокурора за 1846 р.	4 жовтня 1846 р.- 27 квітня 1847р.	43	
54	Відомості про рух справ у місцевих судових установах та про кількість в'язнів, утримуваних у місцевих в'язницях Чернігівської	1846 р.	60	
55	Відомості про в'язнів, утримуваних у місцевих в'язницях Чернігівської губ.	Лютий - 10 березня 1847 р.	61	
56	Те саме	Січень-10 березня 1847 р.	264	

№ справи	Заголовок справи	Крайні дати документів	Кількість арк.	Примітки
57	Реєстр вхідних документів	2 січня-30 червня 1847 р.	234	
58	Розпорядження, 2-го, 4-го, 6-го відділень департаменту Міністерства юстиції щодо порядку ведення справ місцевими судовими установами, ведення діловодства, служби чиновників та по суті судових справ, які велися на місцях та ін.	4 січня-11 грудня 1851 р.	302	
59	Розпорядження 1-го, 2-го, 4-го відділень департаменту, а також канцелярії Міністерства юстиції й Центрального статистичного комітету Міністерства внутрішніх справ щодо впровадження у дію нових розпорядчих актів вищих державних органів, порядку утримання під вартою в'язнів з різних верств населення та їх осудження; ведення діловодства; статистичні відомості про діловодство судових установ 1-го ступеню за 1856 р.-1860 р. та ін.	21 січня 1856 р.- 24 вересня 1865 р.	325	
60	Циркуляри Міністерства юстиції щодо порядку діловодства, осудження представників різних верств населення, ведення процесів у вищих та місцевих судових установах та ін.	10 жовтня 1862 р.- 31 липня 1863 р.	72	
61	Розпорядження чернігівського цивільного губернатора щодо переведення по службі судових слідчих Конотопського та Кролевецького повітів Богаєвського та Бялковського	16 грудня 1863 р.- 13 березня 1864 р.	2	

№ справи	Заголовок справи	Крайні дати документів	Кількість арк.	Примітки
62	Справа про обвинувачення поміщицею с. [Жеведь] Чернігівського пов. удовою майора Владимировою А. козака с. Слабин Чернігівського пов. Прокадія К. у знищенні греблі на озері Гатуче, яке належало їй та поміщику Іваненку	18 березня 1866 р.- 13 лютого 1870 р.	82	
63	Опис справ канцелярії товариша Чернігівського губернського прокурора по Глухівському пов.	1857 р.-1873 р.	8	
64	Реєстр вихідних документів	б/д	16	
65	Недіючий опис, складений 1950 р.		8	